

14.11.2024

Eduskunnan ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto lausuntopyyntöön koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle laista Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta (HE 136/2024)

Lahden kaupunki kiittää Eduskunnan ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta sekä siihen keskeisesti liittyvästä hallituksen esityksestä valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksesta.

Lahden kaupunki haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Aiemmin jo annetuissa lausunnoissa on tunnistettu, että esityksen mukainen tapa siirtää Aran toimeenpanotehtävät ministeriöön on hyvin poikkeuksellinen tapa uudelleen organisoida valtion keskushallinnon tehtäviä. Tämä kytkös uhkaa keskuksen riippumattomuutta ja puolueettomuutta, joten Lahden kaupunki yhtyy muihin lausunnonantajiin ja pitää ensisijaisen tärkeänä, että laissa säädettäisiin perustettavan keskuksen yleisistä perusteista sisältäen toimialan, pääasialliset tehtävät ja toimivaltuudet riittävällä tarkkuudella varmistaen, että johtaminen ja ratkaisuvalta tosiasiallisesti eriytyy ministeriön poliittisesta valmistelusta ja päätöksenteosta.

Valtioneuvoston asetuksessa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta Aran tehtävänä on sen 1§:n mukaan:

- kehittää valtion tukemaa asuntojen rakentamista ja korjaamista;
- edistää asuinkiinteistöjen suunnitelmallista omistajuutta, käyttöä ja hoitoa;
- tukea asuinalueiden ja elinympäristön laadun parantamista; sekä
- edistää asumiseen liittyvää kehittämistoimintaa

Annetun esityksen mukaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisen yhteydessä myös em. valtioneuvoston asetus tulisi kumoutumaan. Hallituksen esityksessä valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksesta (lausuntokierroksella 18.10-31.10.2024) kohdassa 8 viitataan muutostarpeeseen, joka koskee em. valtioneuvoston asetusta. Kohdassa 8 on kuvattu asetuksen muutostarpeita, mutta ne eivät sisällä kehittämistehtäviä eikä niitä hallituksen esityksen mukaan olla liittävässä myöskään uuden keskuksen lakisääteisiin tehtäviin.

Lahden kaupunki pitää erityisen tärkeänä, että kehittämistoiminta sisällytettäisiin myös uuden perustettavan keskuksen tehtäviin, sillä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen kehittämistoiminta ovat olleet erityisen merkittäviä ja tuloksellisia, kooten yhteen toimijoita aina tutkimuslaitoksista kuntiin ja yrityksiin. Asumiseen ja rakentamiseen liittyvä kehittämistarve on luonteeltaan jatkuvaa ja globaalit megatrendit tulevat lisäämään kehittämisen tarvetta entisestään. Lahden kaupunki pitää tärkeänä, että uuden viraston asiantuntija- ja kehittämistehtäviin luettaisiin säännöksissä myös asunnottomuustyöhön ja asumisneuvontaan liittyvät asiantuntijatehtävät.

Vaikka toimintojen siirtymistä Ympäristöministeriön alaisuuteen on jo lykätty kolmella kuukaudella, pitää Lahden kaupunki siirron aikataulua yhä erittäin kiireellisenä. Lahden kaupunki kantaa huolta nopeasti toteutetun

siirron vaikutuksista muun muassa korkotukilainojen myöntämiseen ja käsittelyyn huomioiden myös, että rakennusalan suhdanne on juuri nyt siinä tilassa, jolloin hallitusohjelman mukaan valtiontukeman asuntotuotannon rooli on keskeinen (vastasyklisyys). Siirron nopealle aikataululle ei ole esitetty riittäviä perusteita.

Aran merkitys Lahden kaupungin elinvoimalle ja työllisyydelle on myös ollut merkittävä. Viraston suunniteltu siirto pois Lahdesta heikentää alueen tilannetta, kun valtio siirtää noin 50 htv:n työpanoksen pois kaupungista, jossa korkean osaamisen työpaikat ovat erityisen kaivattuja. Päijät-Hämeeseen kohdistuu poikkeuksellisen vähän valtion työpaikkoja, ja nyt esitettävä siirto heikentää entisestään tilannetta. Iso osa Aran henkilöstöstä asuu Lahden työssäkäyntialueella ja Lahden kaupunki pitää tärkeänä, että seudulla asuville ihmisille mahdollistetaan muutoksessa työskentely uudessa virastossa myös kotipaikkakunnaltaan käsin.

Yhteenveto

Yhteenvetona toteamme valmistelussa huomioitavan seuraavia näkökulmia:

- Uuden perustettavan keskuksen itsenäinen rooli tulee varmistaa.
- Kehittämistoiminta (sis. myös esimerkiksi asunnottomuus- ja asumisneuvontatyö) tulisi sisältyä uuden perustettavan viraston toimintaan.
- Siirron toimeenpanoa tulisi lykätä sujuvan siirtymisen varmistamiseksi sekä ajankohta (rakennusalan laskusuhdanne) huomioiden.
- Siirtyvän viraston Lahdessa asuville työntekijöille tulee tarjota mahdollisuutta työskennellä kotipaikkakunnaltaan käsin.

Lisähuomiona todettakoon, että kiireinen aikataulu on näkynyt varsin selvästi niin tämän kuin tähän kokonaisuuteen liittyneiden aiempien lakiesitysten lausuntopyyntöjen varsin tiukassa aikatauluissa.

Viimeisimmän (VN/27014/2024) lausuntopyynnön vastausaika oli alle 2 viikkoa ja vastausaika sijoittui osin syyslomaviikolle. Lahden kaupunki huomauttaa, että kuntien ja organisaatioiden välillä on merkittäviä resurssieroja asiantuntijatehtävissä ja lisäksi lausuntopyyntöjen aikatauluissa tulisi huomioida myös organisaatioissa mahdolliseen poliittiseen käsittelyyn kuluva aika.

Lausuntopyynnöstä kiittäen,

Lahden kaupunki
Kaupunkiympäristön palvelualue

Olli Alho
kaupunkisuunnittelujohtaja
040 595 4543
olli.alho@lahti.fi

Helene Vanninen
asuntoasiainpäälikkö
044 482 0862
helene.vanninen@lahti.fi